

מ"ת 47070/05/17 - מדינת ישראל נגד נתנאל לוי

בית המשפט המחוזי בירושלים

27 דצמבר 2017

בפני כב' השופט ארנון דראל

מ"ת 47070-05-17 מדינת ישראל נ' לוי

בעניין:

מדינת ישראל

ע"י עו"ד עינת ברוכי-יריב

פרקליטות מחוז ירושלים-פלילי

נגד

נתנאל לוי

ע"י עו"ד מיכאל עירוני

המבקשת

המשיב

החלטה

1. הממונה על הפיקוח האלקטרוני (להלן: **הממונה**) החליט ביום 21.12.17 להפסיק את מעצרו של המשיב בתנאי פיקוח אלקטרוני, והורה על העברתו למעצר. בהתאם לסעיף 22ח(ג)(1) לחוק סדר הדין הפלילי [סמכויות אכיפה - מעצרים], התשנ"ו-1996 (להלן: **חוק המעצרים**), הובא המשיב לפני לבחינת החלטת הממונה.

הרקע העובדתי

2. נגד המשיב הוגש כתב אישום המייחס לו עבירות של נשיאת והובלת נשק - לפי סעיף 144(ב) לחוק העונשין, התשל"ז-1977 (להלן: **חוק העונשין**), מעשי פזיזות ורשלנות - לפי סעיף 338(א)(5) לחוק העונשין, איומים - לפי סעיף 192 לחוק העונשין, תקיפה סתם - לפי סעיף 379 לחוק העונשין, תגרה - לפי סעיף 191 לחוק העונשין וירי באזור מגורים - לפי סעיף 340 לחוק העונשין.

3. המסכת העובדתית המתוארת בכתב האישום מלמדת כי ביום 1.5.2017, מוצאי יום הזיכרון לחללי מערכות ישראל, היה המשיב בגילופין. הוא הגיע לגן שעשועים הנמצא במעלה אפרים, ושם החל להשתולל ולהתווכח עם חלק מהנוכחים. לבקשת אחותו נטל אותו מר שי אמסילי לביתו, אך המשיב תקף את שי וניסה להכותו, ובשלב זה התפתחה ביניהם קטטה. בחלוף מספר שעות, המשיב, שחש פגוע ממעשיו של שי, נכנס לבית הוריו במעלה אפרים, נטל אקדח, פנה לעבר ביתו של שי, נכנס אל הבית, ובנסיבות לא ברורות ירה כדור אחד.

4. בסמוך לאחר הגשת כתב האישום אישר בא כוחו של המשיב דאז קיומן של ראיות לכאורה ועילת מעצר. המשך הדיון נדחה עד לאחר קבלת תסקיר מעצר בעניינו. בדיון שהתקיים לאחר קבלת התסקיר, ועל רקע הצעת חלופה מרוחקת, הושם המשיב במעצר בפיקוח אלקטרוני בבית המצוי במרחק ממעלה אפרים. עם חלוף הזמן נעתרתי לבקשות שונות לשינוי התנאים, עד שביום 17.10.2017 הועבר מקום המעצר בפיקוח אלקטרוני לבית במעלה אפרים, וזאת כדי לאפשר את צאתה של בת זוגו לעבודה ולהקל על יתר בני המשפחה, שהיו מגויסים לפקח עליו משך החודשים מאז מעצרו בתנאי פיקוח אלקטרוני. ההחלטה לאפשר את חזרתו של המשיב למעלה אפרים ניתנה על רקע התקדמות

בהליכי שיקום, ולמרות עמדה אחרת של שירות המבחן.

5. במשך התקופה שבה היה המשיב עצור בפיקוח, נעתרתי לבקשות, בתדירות שבועית, ליציאתו של המשיב לטיפול במסגרת עמותת "אפשר", כאשר במקביל הותר למשיב לצאת מתחומי הבית למפגשים של קבוצות שונות במסגרת שירות המבחן, במועדים שעליהם עדכן שירות המבחן ישירות את יחידת הפיקוח. בין היתר נפתח למשיב "חלון" למשך מספר שעות בימי רביעי, שנועד לאפשר את השתתפותו בקבוצה טיפולית.

6. בדיעבד התברר כי קצינת המבחן סברה שהמשיב אינו זקוק לקבוצה זו בשל השתתפותו בקבוצות אחרות, וכך מסרה למשיב, אלא שבשל טעות לא בוטל ה"חלון" שנפתח, וזה נותר בעינו. המשיב ניצל את הטעות ויצא ממקום המעצר בתנאי פיקוח אלקטרוני אחת לשבוע, בזמן שבו היה אמור לצאת לפגישות שבוטלו, במשך שלושה חודשים, מבלי שהתייצב בשירות המבחן. אף שהוא ידע היטב שאסור היה לו לצאת באותם מועדים שלא למטרה שיועדה לכך, הוא עשה כן, ולדבריו "הייתי בכל מיני מקומות".

7. דבר קיומה של ההפרה נודע בשל כך שפרק הזמן שנקבע הסתיים, אך המשיב לא ידע זאת והמשיך לצאת, ואז התברר מה שארע. המשיב הוזמן לשימוע, ולאחר שזה נערך המליץ מי שערך אותו על ביטול המעצר בפיקוח אלקטרוני והשבתו למעצר.

החלטת הממונה

8. הממונה קיבל את ההמלצה. בין מסגרת נימוקי החלטתו עמד הממונה על כך שהמשיב ניצל לרעה את האמון שניתן בו, עת יצא ממקום הפיקוח משך 12 שבועות רצופים בכל יום ד', ל"חלונות" שהיו מיועדים לביקור בשירות המבחן. בנוסף, ציין כי לא ידוע מה היו מעשיו באותם זמנים, ונראה כי המפקחים שאושרו על ידי בית המשפט לא מנעו ממנו ביצוע הפרה קבועה ונמשכת זו. עוד ציין הממונה כי ההפרה לא הייתה מתגלית אלמלא יצא המשיב בפעם האחרונה, לאחר שהתקופה שהוקצבה לאותם חלונות הסתיימה.

הטענות

9. כאמור, כמצוות חוק המעצרים הובא המשיב בפני בחלוף פרק זמן של 72 שעות ממועד מעצרו. בא כוחו של המשיב הסתייג אמנם מהדרך שבה התקבלה ההחלטה, ומכך שלא ניתנה שהות נאותה לייצוג על ידי עורך דין, אך לא חלק על כך שהמשיב אכן יצא מהבית באותם מועדים. לדבריו, היציאה נוצלה כדי לצאת עם ילדו של המשיב, כאשר בפעם האחרונה היו בני המשפחה בקופת חולים. עוד עמד בא כוח המשיב על העיתוי האומלל של החזרתו של המשיב למעצר - בדיוק במועד שבו היו אמורים הצדדים להודיע על הסדר טיעון, והצר על הקטיעה האפשרית במהלך שיקום מוצלח. החלטת הממונה נותנת ביטוי להפרות, אך מתעלמת מכברת הדרך הארוכה שאותה צעד המשיב לשיקום. בקשת בא כוח המשיב הייתה להשיב אותו למעצר בפיקוח אלקטרוני, אף אם הדוק יותר, תוך העמדת בטוחות משמעותיות יותר.

10. עמדת המבקשת היא כי יש להורות על מעצרו של המשיב עד תום ההליכים, נוכח ריבוי הפרות, וחומרתן. המבקשת טענה כי לא נפלה טעות מלפני הממונה, וכי אין עילה להתערב בשיקול הדעת שאותו הפעיל בעת שהורה על מעצר המשיב חלף המעצר בפיקוח אלקטרוני. גישה של המבקשת נשענה על כך שהיקף הביקורת השיפוטית על החלטת הממונה להפסיק את המעצר בפיקוח אלקטרוני ולהורות על חזרתו של המשיב למעצר ממש היא ביקורת שיפוטית מנהלית. באת כוח המבקשת השוותה בין ביקורת זו לביקורת שנערכת על ידי בית המשפט כאשר הממונה על עבודות השירות מחליט להפסיק את ביצוען.

הביקורת השיפוטית על החלטת הממונה

11. כפי שצינתי לעיל, הדיון שלפני ממוקד בביקורת שיפוטית על החלטת הממונה על הפיקוח האלקטרוני. הסמכות לעריכת ביקורת כזו קבועה בסעיף 22 ח' לחוק המעצרים הקובע כי:

(א) השר ימנה סוהר בדרגת גונדר משנה לפחות הכשיר להיות שופט שלום לתפקיד ממונה על הפיקוח האלקטרוני.

(ב) (1) היה לממונה יסוד סביר להניח כי מפוקח הפר את תנאי המעצר בפיקוח אלקטרוני וחזר והפר אותם גם לאחר התראה או כי הפר הפרה מהותית של תנאי הפיקוח, והוא קיבל דיווח בכתב מהמנהל או מי מטעמו על הפרות כאמור, רשאי הוא להורות על הפסקת המעצר בפיקוח אלקטרוני והחזרת המפוקח למעצר במקום מעצר;

(2) לשם החלטתו לפי פסקה (1), ישקול הממונה, בין השאר, את **חומרת העבירה שבה מואשם המפוקח ואת נסיבותיה, את מהות הפרה ואת נסיבותיה, וכן נסיבות נוספות הנוגעות לעניין**, ובכלל זה את היותו של המפוקח קטין;

...
(ג) (1) הורה הממונה על הפסקת המעצר בפיקוח אלקטרוני כאמור בסעיף קטן (ב), יובא העצור לפני בית המשפט בהקדם האפשרי ולא יאוחר מתום שלושה ימים מהפסקת המעצר כאמור...; **בית המשפט יבחן את החלטת הממונה ויהיה רשאי להותירה על כנה, לבטלה, או להורות על המשך החזקתו של העצור במעצר בפיקוח אלקטרוני, בתנאים שיקבע; בדיון לפי סעיף זה יחולו הוראות סעיף 21(ב)(2) ו-(ג); בסעיף זה, "בית המשפט" - בית המשפט שהורה על מעצרו של הנאשם בפיקוח אלקטרוני, ולעניין קטין - בית משפט לנוער או שופט נוער, כהגדרתם בחוק הנוער, ככל הניתן;...**

[ההדגשה אלא אם מצוין אחרת שלי, א.ד.]

12. אשר למחלוקת על היקף הביקורת השיפוטית על החלטת הממונה לפי סעיף 22 ח'(ב) לחוק הפיקוח, איני סבור כי ביקורת כזו מצומצמת לביקורת מנהלית במובנה המקובל. אכן, כפי שטענה המבקשת, היקף הביקורת במקרים שבהם מופסק ריצויו של עונש מעצר בעבודות שירות הוא כזה (ר' רע"ב 2334/11 **תומר בן דוד נ' מדינת ישראל** (2.5.2011) וההפניות שם) רע"ב 618/08 **ארתור שפובלוב נ' מדינת ישראל** (20.2.2008)), אלא שלא ניתן לגזור גזירה שווה מכך לענייננו.

13. עיון בדברי ההסבר להצעת החוק מלמד כי בעת ניסוחה של הצעת החוק הושווה המודל שנבחר למודל הקבוע בסעיף 51ט חוק העונשין לעניין סמכות נציב בתי הסוהר להפסיק את עבודתו של עובד השירות, אלא שבהמשך לכך נכתבו הדברים הבאים:

"סמכות הממונה לפי חוק העונשין אינה מובאת באופן יזום לביקורת בית המשפט, אלא היא עשויה להיבחן בידי בית המשפט אם האסיר מגיש עתירה לגביה, בהתאם לקבוע בסעיף 51ט(ג) לחוק העונשין. מבחינה זו המנגנון המוצע בסעיף 22ט להצעת החוק [שהוא המקביל לסעיף 22ח בנוסח שהתקבל] **כולל בתוכו רכיב מוגבר של ביקורת שיפוטית מובנית על החלטת הממונה**" (הצעת חוק פיקוח אלקטרוני על עצור ועל אסיר משוחרר על-תנאי (תיקוני חקיקה), התשע"ד-2014, הצעות חוק הממשלה -835, 308 (2014))

14. במאמרו "חוק הפיקוח האלקטרוני - הערות והארות" עמד כב' השופט ד"ר רון שפירא על הקושי באימוץ הגישה לה טענה המבקשת - גישה המסתפקת בביקורת שיפוטית מנהלית צרה:

"משמעות סיווג ההליך והחלטת עקרונות בחינה מנהלית צרה של החלטת הממונה, להבדיל מבחינת מכלול נסיבות הפרת תנאי הפיקוח האלקטרוני בהתאם להלכות בנוגע להפרות תנאי שחרור ממעצר, היא מרחיקת לכת. במקרה זה תעמוד חזקת תקינות הפעולה המנהלית ויהיה על העצור לשכנע כי החלטת הממונה אשר הורה על הפסקת הפיקוח התקבלה בהליך בלתי תקין או שהיא החלטה בלתי סבירה, המצדיקה את התערבות בית המשפט. המשמעות המעשית היא צמצום היקף התערבות בתי המשפט בהחלטות הממונה. ונזכיר, כי על החלטת בית המשפט אשר אישר או ביטל את החלטת הממונה אין עוד ערעור בזכות אלא שיש לבקש רשות לערער, על כל המשתמע מכך. בנסיבות אלו, וכאשר האפשרות לערער על החלטת בית המשפט מצומצמת, נראה כי יש להעדיף את הפרשנות לפיה יבחן בית המשפט הדין בהחלטת הממונה **בחינה רחבה**, מעבר לזו המקובלת בהליך מנהלי טהור." (רון שפירא, "חוק הפיקוח האלקטרוני - הערות והארות", **הסנגור** 217, 7-8 (2015)).

15. תמיכה לגישה זו ניתן למצוא גם בהבדל בין סמכות הממונה לסמכותו של בית המשפט, ומהעניינים שנבחנו בכל אחד מהשלבים. בעוד שהממונה מוסמך להפסיק את המעצר בפיקוח אלקטרוני או להימנע מכך, בית המשפט יכול להותיר את החלטת הממונה על כנה, לבטל אותה או לקבוע תנאים להמשך ההחזקה במעצר בפיקוח אלקטרוני (ר' לעניין זה מ"ת 16282-05-14 **מדינת ישראל נ' הני אל עיסאוי** (19.8.2015)). בנוסף לכך, הממונה שוקל בהחלטתו, את "**חומרת העבירה שבה מואשם המפוקח ואת נסיבותיה, את מהות ההפרה ואת נסיבותיה, וכן נסיבות נוספות הנוגעות לעניין**..." (סעיף 22ח(ב)(2) לחוק המעצרים), והמידע המצוי ברשותו של הממונה מתמקד בהחלטות בית המשפט, כתב האישום ונתונים לגבי ההפרה. לעומת זאת, לבית המשפט מידע נוסף הנלמד מהערכת הראיות, הערכת המסוכנות, תסקירי המעצר, וההתרחשויות מאז מתן החלטה על המעצר בפיקוח. כלים אלה מאפשרים ומחייבים שקילת שיקולים נוספים.

16. הנה כי-כן, השיקולים עליהם עמדנו לעיל מצדיקים עריכת ביקורת שיפוטית רחבה יותר על החלטת

הממונה לפי סעיף 22ח(ב) לחוק המעצרים, ואין להסתפק בביקורת השיפוטית המנהלית במובנה הצר.

בחינת החלטת הממונה

17. מכאן לענייננו. לאחר שבחנתי את טענות הצדדים ואת החלטת הממונה, ולצד גם את תסקירי המעצר והמידע שניתן אודות ההליך הטיפולי, הגעתי לכלל מסקנה כי לא קמה עילה להתערב בשיקול דעתו של הממונה בהפסקת המעצר בתנאי פיקוח אלקטרוני ולהעברת המשיב למעצר בבית מעצר, אך במקביל כי יש מקום לבחון את האפשרות להמשיך המעצר בפיקוח אלקטרוני תוך הצבת תנאים נוספים, וזאת לאחר שיתקבל מידע עדכני לגבי הליכי השיקום שהמשיב עבר.

18. למסקנה זו הגעתי בשל הנימוקים הבאים:

א. ההפרה בה מדובר היא הפרה מהותית של תנאי הפיקוח, כפי שזו מוגדרת בסעיף 22ח'(ז') לחוק המעצרים. היא מלמדת על הפרת אמון בוטה, ועל ניצול "חלון" שנפתח למטרה אחת למטרה שונה לחלוטין. הפרה זו אינה מתמקדת רק במשיב, אלא גם בבת הזוג שפיקחה עליו ושיתפה עם ההפרות פעולה. אין מדובר בהפרה בודדת, אלא בהפרה קבועה ונמשכת של תנאי הפיקוח, שבוצעה 12 פעמים על פני שלושה חודשים. גילוי ההפרה אף הוא נעשה שלא ביוזמת המשיב אלא בשל כך שלא היה מודע לסיום התקופה בעת שיצא מהבית בפעם האחרונה.

ב. במקרה זה מדובר אפוא בהפרה חמורה, עקבית, ורצופה המצדיקה כשלעצמה את ביטול המעצר בפיקוח אלקטרוני (השווה בש"פ 199/16 **עומרי מאיוסט נ' מדינת ישראל**, פסקה 11 (14.1.2016)).

ג. מכאן, שעל יסוד השיקולים שעמדו לפני הממונה החלטתו להורות על הפסקת המעצר בתנאי פיקוח אלקטרוני היא החלטה סבירה, ראויה ומאוזנת, שגם בהפעלת ביקורת שיפוטית רחבה יותר לא היה מקום להתערב בה או לבטלה.

ד. עם זאת, מן הצד האחר, כפי שציינתי לעיל, התמונה לפני הממונה היא חלקית, ולא ניתן לתת במסגרת ההליך שלפניו ביטוי לשיקולים אחרים שיכולים להביא לנקודת איזון אחרת. שיקולים אלה יכולים להיות ההתקדמות שחלה בכל הנוגע לשיקום המשיב מהתמכרותו לאלכוהול, הצפי להצלחת השיקום בעתיד, מידת ההשתלבות וההתמדה שלו בקבוצות הטיפוליות, והנזק האפשרי לכל המהלך בשל שהותו של המשיב במעצר. את השלכתם של השיקולים האלה יש לבחון בבית המשפט, ולכן אף שלא קמה עילה להתערב בשיקול הדעת של הממונה, אין להימנע מבחינת השאלה האם אין מקום להחזרת המשיב למעצר בפיקוח אלקטרוני בתנאים שייקבעו.

ה. מאחר והתסקיר האחרון שהוגש הוא מלפני כשלושה חודשים, יש לקבל מידע מעודכן יותר משירות המבחן, שיכלול גם פירוט לגבי הדברים שנעשו במסגרת עמותת "אפשר".

סיכום

19. התוצאה היא אפוא כי לא נמצאה עילה להתערב בהחלטת הממונה להורות על הפסקת המעצר בתנאי פיקוח אלקטרוני. אשר לבחינת האפשרות להשבת המשיב למעצר בתנאי פיקוח אלקטרוני בתנאים שייקבעו, שירות המבחן יכין תסקיר מעצר עדכני בעניינו של המשיב, תוך בחינת הליכי השיקום שנעשו בעמותת "אפשר".

20. התסקיר יוגש בתוך 10 ימי עבודה. בשל צאתי לשבתון יובא התסקיר לעיונו של השופט התורן, שייקבע מועד לדיון בהתאם ליומנו.

21. המזכירות תעביר את ההחלטה לממונה על הפיקוח האלקטרוני ולשירות המבחן.

**ניתנה היום, ט' טבת תשע"ח, 27 דצמבר 2017,
במעמד הצדדים.**

ארנון דראל, שופט